

mangt og hvat

Ritstjóri: Jákup F. Nielsen

Úr søguni

Tvøroyri undir krígunum

Flúgvári? Flúgvári? — spakuliga, spyrjandi teskað millum varrnarar, við andspentum oyra, við andspentum eyga leitandi um himmalhválvið, bert hoyrdist ljóð, ið minti um fjarandi dunandi andadrátt frá nærkandi loftdreka. — Fólk vóru skelkað.

Tvøroyri man vera millum tær føroysku bygdinar, týsk flogfær krígsárin vitjaðu døgligast í njósnaarindum ella við illum í kvitta. Her vóru ymisk sokallað «krígsfél»: Skip, havn, sleipstøð, isvirk, hermannatilhald, telegrafstøð, kol-, salt- og oljugoymslur, ið Týskurin eyðvitað hevði gott greiði á ella ið hvussu er miklan «tokka» til at doma, eftir teim hundrættats vitjunnarferðunum yvir bygdina og teim triati bumbunum, ætlaðar vóru í hesum málum. Triati bumbur?! Óivað nóg nógvar í tali og hartil í styrki at avtofta heila Tvøroyri, um so skuldi verið, eins og ein atombumba yvir Hiroshima. Men eingin fekk nakrantíð varhugan av, at Týskararnir legdu eftir øðrum enn «krígsfélum», og eftir øllum at doma einans eftir teimum, ið lógu soleiðis fyrri, at eitt álöp á tey kom ikki at gera annan og óneyðugan skaða. Men tann atburður flogfærini nýttu aftaná «lokið álöp» eydnað ella miseydnað, at goysa kúlur niður yvir bygdina, kann ikki kallast «fair play», sjálvt um tað nú bert var meint sum «Auf wiedersehen» ella «So long» til tær ensku kúlurnar, ið perlaðu av flogforunum sum vatn av gár. Men ófatiligt er tað, at hetta kúluregn ongan skaða gjordi um seg, hvorki á fólk ella fe, og at tær triati bumburnar heldur ongan mannskaða skuldu volda.

Men kostaði henda stóðuga týska vitjanin einki mannaliv, hart gekk hon afturmóti á nervernar hjá børnum og kvinnum, monnum við, og er tað einki at undrast yvir, tá ið haft verður í huga, hvussu javnt og samt flogfærini fóru strúkandi yvir húsatekjum. Tá galt um at sækja sær skjól, hvar slíkt var at finna, tveita hús og heim frá sær, og sleit einki meira nervernar enn lotan í skylinum, í óvissu um, hvat ið fór at henda. Sjáldan gjordist lotan long í skylinum, men niðurtírnir tóktust drúgvir sum tímar, ið seint fara fólk úr

minni eins og ljóðið frá loft-ávarningini, hetta óhappsbóðandi ljóð, ið byrjaði lágmælt sum ein breiður, djúpur bassur og vant seg liðandi upp til ein jarmandi, ónskriligan heilavillandi diskant.

Henda stóðuga loftávaring, nærur dag um dag ta eina tíðina, broytti ta vanliga friðarligu bygdarmyndina; ótti og órógv var á fólk; rann dagur upp við klárum lofti, sluppu mong sær av hús, ein streymur av flóttafólki burtur úr miðtrunknum í bygdini; káin var eisini nærhendis. Hvat ið hesar týsku vitjanir kostaðu í arbeiðs spelli, verður ikki uppgjort í hundrættum, men túsundum av krónum.

Men var mangan arbeiðsslit á landi orsakað av flogfæravitjan, áfram hildu sjómenn okkara við sigling á teirra vánahegu, verjuleysu forum, ið neyvnan nakaruttan Føroyingurin hevði mannað. Vit hava mangan seð teir liggja í fjørðarmunnum og seta segl — undir loftávaring — messan, størsegel, klyvara, fylla seglini og halda fjørðin út, eins og einki avr áfátt; olli megu ógvast við og undrast yvir slíka róliga atferð, men bert hann, ið hevur upplivað hvinið frá týskari bumbu og kúluregn úr týskum málum, einans hann skilir til fulnar dirvi og ró sjómanna okkara. Kríggisglingin er eitt nýtt blað í stólu sjómanna sögu Føroya.

Fyrstu ferð, týskt flogfær gjordi vart við seg, var 10. januar 1941; einki hendi, hóast at farið helt leiðina skjótandi vestur yvir bygdina; men størur mannskaði kundi verið, tí av forvitni eftir at siggja henda mikla, fremmanda fugl, tustu fólk út á goturnar. Hetta skuldi eingin gera oftari.

Næsta vitjan var 5. august 1941, tá bumbur vórðu tveittar eftir hvalabátum, ið lógu fyrri teym hinumegin land. Eingin bumba rakti, og sum ið spinnandi illsinni helt flogfarið leiðina út gjøgnum fjørðin goysandi kúlur úr sær. Úrsliðið einans hópur av deyðum fiski, ið flóttaði upp. Vit høvdu nú fingið ferlin av krígsförlu.

So kom 9. oktober. Flogfær vestanifr — tann vanliga leiðin — flegst eystur yvir bygdina, sum fyrri at ýta málið, slettandi Johns Bulls kúlur úr sær, vendi fyrri fjørðinum og kom inn eftir aftur við brak-

andi ferð. »Nú fór keiina, hildu flest øll; keiina var ikki málið. Flogfarið helt leiðina inn í Botn, hvarv móti fjøllum, sást venda og kom spakuliga gliðandi niður móti Drelnesi, eins og fuglur, ið ætlar at seta seg. Tá oystist sjógvurin knappliga upp — hann hevði slept, og so alt ið einum lyfti saltgoymslan sær tungliga á, skjeyt rygg og hvarv ið einum rokilsí av salti og kolagrúsi. Tá iklaraði aftur, stóð bert ein nakin, gráur, ótrivaligur skrokkur eftir, ein syndarlig sjón á einum kældum lendi, avtaknum av viðasprekum, salti og kolagrúsi. Ein konur flogmaður hevði sýnt sitt hegni og úntitt sitt starv. Mannskaði hendi útfur eingin, hóast at nógvir menn vóru staddir á Drelnesi.

Men óhugnaligstu vitjan skuldu vit uppliva 22. november sama ár. Flogfær kom eystanifr, slepti áráka Hovdanum 2 bumbum, ið ætlaðar vóru skipum á fjørðinum; hvorgin rakti. Flogfarið vendi inni í Botni, helt leiðina eystur yvir bygdina, kint av kúlum úr enskum byrsumálum; fólk hildu, at álópið var lokið, tá flogfarið aftur dagaði undan og slepti 2 bumbum, ið hvínandi fóru yvir húsatekjum ið lágari hædd. Eingin ívaði ið, at nú hendi ólukkan; eitt dun hoyrdist, og fólk, ið kagaðu úr skýlunum, sóu eina vatn-súlu á fjørðinum millum skipini og ein blálgan royk hevja seg uppi á landi. Hvat ið hent var, vistu tey fæstu, tí eingin torgaði út, av tí at flogfarið ið sveimaði aftur og fram, aftur og fram og hongdi hamin yvir bygdina; luftin gloddi av kúlum. Trý korter vardi henda óhugnaliga vitjan, ið seint vil fara úr minni.

Bumban, ið fall á Hvítanesi, tók tvey hús av grundini og skaddi onnur nærhendis meiri ella minni. Hon grøv sær djúpt, breitt hol í jørðina og slongdi í brestinum mold, leir og grót langvegis burtur. Eitt undur, at eingin mannskaði hendi. Men nervernar? Tær vóru á tambi.

16. desember sama ár stóð trolarin »Leivur Óssursson« fyrri skoti; hann varð ikki raktur, men fekk tó skaða.

Dagin eftir var sjáldsama gott veður, slivtini, himinin heiður og einki skyggi, og sól-in, ið orkaði upp um fjallaræðina, sendi sínar fløvandi, lívegvandi geislar yvir livandi sum deytt. Rættiligt flogfæraveður, men fólk líkasum kundu ikki gleða seg yvir og njóta hetta velsignaða Harrans veður. Tá hoyrdist kámt og fjart loftlúðurin í Vági, og áðrenn nakar vardi, smullu bumburnar yvir ið Liðini beint utanfyrri Kirkjugarðin, og sum ein myggjabit sást eitt flogfær halda norður yvir bygdini, ein ræddur flúgvári við halanum millum beini.

Higartil hevði Tvøroyri ligið at kalla verjuleyst, og fólk funnst at tí við góðari grund. Um ársskiðtið 41—42 vórðu so nakrar kanónir settar upp. Friðarligt hevði verið nú eina tíð við álöpum, men ávaringarlúðurin hevði tó ylt so javnt og samt. So 6. februar — kanónin var akkurat liðug uppsett — rendi eitt flogfær seg oman av homrunum við bein-

POPPURIN

Creedence vitjar Danmark

Tann 19. september vóru Creedence Clearwater Revival í KB-höllini í Keypmannahavn. Í lotuni er orkestrið frammarlaga við Sweet Hitch-Hiker.

I Danmark hava Creedence gjørt seg kendar við lögnum Bad Moon Rising, 'Travelin' Band, Down On The Corner og Up Aronud The Bend.

Síðani vitjanina í apríl mánaða í fjør, er ein luttakari Tom Fogerty farin burturúr.

— Hann gongur nú sínar egnu leiðir. Hinir í Creedence eru: John C. Fogerty, Stu Cook og Doug Clifford.

- helt på toppen - hver søndag!

Tímalærari á Føroya Sjómannsskúla

Eitt starv sum tímalærari á Føroya Sjómannsskúla er leyst. Til starvið kreivst hægst nautiski lerdómur. Umsóknir við próvskjølum í avriti verða at stíla til Føroya landsstýri, men sendar til Føroya Sjómannsskúla innan 15. november 1971.

F Ø R Ø Y A L A N D S S T Ý R I

Tryggingarsambandið FØROYAR

Føroya Kríggstrygging	Tlf. 1090
Føroya Sjóváttrygging	- 1090
Føroya Brunatrygging	- 1098
Føroya Vanlukkutrygging	- 1466

Vit tryggja:

Bátar, skip, vørur, hús, innbúgv, akfør o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egnu trygging.

ari leið móti keiini, men kannmenninir vóru knappir, vendu mulanum og firdu. Og flogfarið, ið trúði, at her var friður og eingin fari, kastaðist á kúvendi við krappari vending. smoygdi sær snopið upp um hamarstromina við granatsplintrum singlanti um oyruni. »Hon fall, hon fall.« var hvorj um manni á munni; lamskotin kláraði hon kanska leiðina heim.

Nú vit høvdu fingið hesa góðu verju, gjordust týsku flogfærini ikki longur so næsk; bumbur vórðu ikki oftari tveittar yvir Tvøroyri, men ávaringarlúðurin helt áfram so javnt og stóðugt sít heilavilliandi, ræðandi lag, dag eftir dag, ár eftir ár, til hann at enda tagnaði fyrri síðstu ferð, fagnandi fjørðinum, 5. mai 1945, henda dag við aðrari rødd, mildari, glaðari,

AREIDSTÓL
STOYFUGÓÐS
TIMBUR
BYGGITILFAR
JFK
Telefon: 9148 - 5265
Telg.: Kjelbro, Klakksvík
Telex 20
KLAKKSVÍKAR
TIMBURHANDIL
P. J. F. KJØLBRO